PM Revisjon Midt-Norge

Beredskap: Kritisk infrastruktur og kommunale tjenester

Grane kommune

Prosjektplan forvaltningsrevisjon

FR1412

2026

1 FAKTA OM OPPDRAGET

FORMÅL

Formålet med forvaltningsrevisjonen er å undersøke om Grane kommune har tilstrekkelig oversikt over kritiske infrastrukturelle avhengigheter og sårbarheter, og om kommunen har etablert nødvendige tiltak for å opprettholde kommunale tjenester ved bortfall av kritisk infrastruktur.

PROBLEMSTILLINGER

1. **Har Grane kommune oversikt over kritisk infrastruktur som kan påvirke kommunens evne til å opprettholde kritiske tjenester ved bortfall?**
   - Infrastruktur som kommunen selv har ansvar for
   - Infrastruktur som andre har ansvar for, og som kommunen er avhengig av

2. **Har Grane kommune etablert planer og tiltak for å opprettholde kommunale tjenester ved bortfall av kritisk infrastruktur?**

3. **Har Grane kommune testet planer og tiltak for å opprettholde kommunale tjenester ved bortfall av kritisk infrastruktur?**

TIDS- OG RESSURSBRUK

Timeforbruk: 350 timer

Rapport til sekretær: 30. april 2027

OPPDRAGSANSVARLIG REVISOR

Anne Grete Wold
anne.wold@revisjonmidtnorge.no

Tlf. 99100669

2 MANDAT

2.1 Bestilling

Kontrollutvalget i Grane kommune bestilte den 16.09.2026, sak 23/26 en forvaltningsrevisjon med tema «beredskapsarbeid». Bestillingen er i tråd med kommunens plan for forvaltningsrevisjon for perioden 2024-2028.

2.2 Bakgrunnsinformasjon

2.2.1 Statsforvalterens tilsyn i 2026

Statsforvalteren i Nordland har i 2026 gjennomført tilsyn med Grane kommunes etterlevelse av den kommunale beredskapsplikten[1]. Endelig rapport ble sendt 12. juni 2026. Tilsynet ble gjennomført som systemrevisjon med dokumentgjennomgang, tilsynsbesøk, fem intervjuer og rapportering. Tilsynet omfattet:

- helhetlig ROS-analyse, jf. forskrift om kommunal beredskapsplikt
- kommunens helhetlige og systematiske arbeid med samfunnssikkerhet og beredskap
- overordnet beredskapsplan,
- oppdatering og revisjon
- øvelser og opplæring
- evalueringer etter øvelser og uønskede hendelser
- skriftlig dokumentasjon

Statsforvalteren presiserer at tilsynet bare undersøkte om kommunens arbeid var i samsvar med lov og forskrift om kommunal beredskapsplikt, og at tilsynet derfor ikke gir en fullstendig vurdering av kommunens arbeid med samfunnssikkerhet og beredskap.

Statsforvalterens hovedinntrykk var positivt. Det ble vurdert at kommunen over tid hadde arbeidet godt og målrettet med samfunnssikkerhet og beredskap, og at kommunen hadde gjort et tydelig løft siden forrige tilsyn i 2021, særlig gjennom oppdatering av helhetlig ROS og øvrig beredskapsplanverk. Kommunen ble vurdert som godt forberedt og rigget for å håndtere uønskede hendelser. Statsforvalteren viste også til at kriseledelsen øver jevnlig og at det gjennomføres øvelser på sektornivå.

Statsforvalteren avdekket ett avvik og to merknader. Avviket var at kommunen ikke kan dokumentere at arbeidet med samfunnssikkerhet og beredskap er helhetlig og systematisk,

[1] Endelig rapport Grane kommune 2026

jf. forskrift om kommunal beredskapsplikt §§ 3 og 9. Statsforvalteren viste blant annet til mangelfulle faste prosesser og rutiner for oppfølging og rapportering, samt mangelfull dokumentasjon og systematisk oppfølging av erfaringer etter øvelser og hendelser. Merknadene gjaldt at kommunens helhetlige ROS-analyse kunne forbedres gjennom involvering av relevante eksterne samfunnssikkerhets- og beredskapsaktører og at kommunens system for opplæring kunne forbedres. Kommunen skulle sende framdriftsplan for lukking av avviket til Statsforvalteren innen 24. september 2026.

Betydningen av tilsynet for forvaltningsrevisjonen

Statsforvalterens tilsyn innebærer at det er lite hensiktsmessig å gjennomføre en ny generell kontroll av om Grane kommune oppfyller kravene til kommunal beredskapsplikt. Kommunens helhetlige ROS og beredskapsplanverk kan i stedet bli brukt som kunnskapsgrunnlag i revisjonen. Dette understøttes av at Statsforvalteren selv presiserer at tilsynet ikke gir en fullstendig vurdering av kommunens samfunnssikkerhets- og beredskapsarbeid.

Statsforvalteren foretok for eksempel ikke en detaljert vurdering av faktisk nødstrømkapasitet, reserve- og nødvann, VA-anleggenes avhengighet av strøm og EKOM, kommunens digitale tjenestekontinuitet, reservekommunikasjon, drivstoffberedskap, alternative adkomst-muligheter og kommunens evne til å opprettholde drift ved langvarige eller samtidige infrastrukturbortfall.

Revisor vurderer at forvaltningsrevisjonen bør innrettes slik at den ikke gjentar Statsforvalterens arbeid, men gir kontrollutvalget ny kunnskap om kommunens beredskap. En mulig innretning er å undersøke kommunens robusthet og evne til å opprettholde kritiske tjenester ved svikt eller bortfall av kritisk infrastruktur. Formålet for revisjonen kan derfor være om Grane kommune har tilstrekkelig oversikt over kritiske infrastrukturelle avhengigheter og sårbarheter, og om kommunen har etablert nødvendige tiltak for å opprettholde kommunale tjenester ved bortfall av kritisk infrastruktur.

2.2.2 Geografiske forhold i kommunen

Grane er en geografisk langstrakt kommune i Indre Helgeland. For beredskapen er det særlig relevant at viktige deler av bosetting, transport og annen infrastruktur er konsentrert i Svenningdalen og langs elvene Vefsna og Svenningelva. E6 og jernbane er eksempler på dette. Vassdragene er sentrale geografiske elementer i kommunen. For en forvaltningsrevisjon er det ikke naturfaren isolert som er interessant, men om flom og erosjon kan ramme eller vanskeliggjøre tilgang til viktig infrastruktur og levering av kommunale tjenester. Naturhendelser som flom, overvann, skred, ekstremnedbør m.m. vil kunne påvirke

transport, strøm, EKOM[2] og kommunal tjenesteproduksjon samtidig. Relevante klima- og naturfarer bør inngå i kommunens vurdering av kontinuiteten i kritiske tjenester.

2.2.3 Kritisk teknisk infrastruktur

Kritisk infrastruktur kan defineres som de anlegg og systemer som er nødvendig for å opprettholde samfunnets kritiske funksjoner.

Viktig infrastruktur som kommunen selv har ansvar for er:

- Vannforsyning: fordi bortfall raskt kan påvirke både innbyggere og kommunale tjenester. Statsforvalteren hadde kommunens beredskapsplan for vannforsyningen fra 2023 som ett av grunnlagsdokumentene i tilsynet. Rapporten inneholder imidlertid ingen detaljert vurdering av reservevann, nødvann, nødstrøm eller den faktiske utholdenheten i vannforsyningen.
- Avløp: bør ses i sammenheng med vannforsyning, ekstremnedbør og strømbrudd, samt konsekvenser knyttet til forurensning og smittefare.
- Kommunale veger: fordi kommunale veger er sentral infrastruktur for transport av mennesker og varer innenfor kommunen.
- IKT-systemer: Fordi kommunale tjenester er avhengige av fungerende IKT-systemer. Bortfall kan påvirke kommunikasjon, tilgang til informasjon og kommunens evne til å levere kritiske tjenester og håndtere en krise.
- Renovasjon: fordi langvarig bortfall av avfallsinnsamling og -håndtering kan føre til hygieniske og miljømessige problemer og i ytterste konsekvens påvirke helse og kommunens evne til å opprettholde forsvarlige tjenester.
- Kommunale bygg: fordi kommunens tjenester ofte blir levert fra og i kommunens bygg, og er nødvendige for å opprettholde sentrale kommunale tjenester.

Viktig infrastruktur som andre har ansvar for, og som kommunen er avhengig av er:

- Strøm og nødstrøm: langvarig strømbrudd kan gi kaskadeeffekter på tvers av kommunens tjenesteområder. En kaskadeeffekt er at én hendelse utløser en kjede av nye hendelser eller konsekvenser, fordi ulike systemer og tjenester er avhengige av hverandre.
- EKOM: fordi tjenestenes avhengighet av at digitale systemer fungerer er stor. Statsforvalteren hadde kommunens beredskapsplan ved EKOM-bortfall 2026 tilgjengelig i

[2] EKOM = elektronisk kommunikasjon

tilsynet. Det framgår imidlertid ikke av rapporten at det ble gjennomført noen detaljert kontroll av faktisk redundans eller kommunens utholdenhet ved langvarig EKOM-bortfall.

- E6, fylkesveger og jernbane: fordi veg og jernbane er sentral infrastruktur for transport av mennesker og varer innenfor og gjennom kommunen.

Et sentralt perspektiv er at kritisk infrastruktur ikke fungerer uavhengig av annen infrastruktur. Oppsummert gir dette gir grunnlag for å rette denne forvaltningsrevisjonen mot sammenhengen mellom kritisk infrastruktur og kontinuitet i kommunens tjenester, framfor en ny generell revisjon av kommunens overordnede beredskapssystem.

Forslag til problemstillinger blir beskrevet i neste kapittel.

3 PROSJEKTDESIGN

3.1 Problemstillinger

Revisor foreslår følgende problemstillinger for å løse oppdraget:

1. **Har Grane kommune oversikt over kritisk infrastruktur som kan påvirke kommunens evne til å opprettholde kritiske tjenester ved bortfall?**
   - Infrastruktur som kommunen selv har ansvar for
   - Infrastruktur som andre har ansvar for, og som kommunen er avhengig av

2. **Har Grane kommune etablert planer og tiltak for å opprettholde kommunale tjenester ved bortfall av kritisk infrastruktur?**

3. **Har Grane kommune testet planer og tiltak for å opprettholde kommunale tjenester ved bortfall av kritisk infrastruktur?**

3.2 Avgrensing

Revisjonen skal ikke gjøre en ny vurdering av om kommunens helhetlige ROS-analyse og overordnede beredskapsplan oppfyller kravene i forskrift om kommunal beredskapsplikt, jf. Statsforvalterens tilsyn. Disse dokumentene vil bli brukt som kunnskapsgrunnlag for undersøkelsen. Revisjonen blir også avgrenset mot en generell vurdering av kommunens system for øvelser og evalueringer, som inngikk i Statsforvalterens tilsyn i 2026.

Revisjonen vil særlig undersøke hvordan kommunen har kartlagt, vurdert og etablert tiltak knyttet til avhengighet av vann, avløp, strøm, elektronisk kommunikasjon (EKOM) og nødvendig fysisk infrastruktur som veg og jernbane. Vann og avløp blir undersøkt både som kritiske kommunale tjenester og som infrastruktur som andre tjenester kan være avhengige av. Avhengigheter knyttet til kommunens digitale infrastruktur, renovasjonssystemer og kommunale bygg vil ikke inngå i denne revisjonen.

Naturfare og klimaendringer blir ikke undersøkt som egne tema, men inngår der slike forhold kan føre til bortfall av infrastruktur som de utvalgte tjenestene er avhengige av.

Revisjonen skal ikke vurdere beredskapen hos eksterne infrastruktureiere eller leverandører, men vil undersøke hvordan kommunen har vurdert og håndtert egen avhengighet av slike aktører.

3.3 Kilder til kriterier

Aktuelle kilder til kriterier:

- Kommuneloven, herunder reglene om internkontroll
- Sivilbeskyttelsesloven
- Forskrift om kommunal beredskapsplikt
- Helseberedskapsloven
- Forskrift om krav til beredskapsplanlegging mv. på helseområdet
- Helse- og omsorgstjenesteloven
- Forurensningsloven med tilhørende forskrifter
- Drikkevannsforskriften
- Annet sektorspesifikt regelverk avhengig av endelig avgrensning.

3.4 Metoder for innsamling av data

Revisjonen vil primært benytte dokumentgjennomgang og intervjuer for å samle data.

Dokumentgjennomgang

Relevante dokumenter vil være kommunens helhetlige ROS-analyse, overordnede beredskapsplan og relevante sektorvise ROS-analyser og beredskaps- og kontinuitetsplaner. Formålet er å identifisere om kommunen har identifisert kritisk infrastruktur og kritiske tjenester, infrastrukturelle avhengigheter og beskrevet aktuelle tiltak. Dokumentgjennomgangen vil også omfatte relevant dokumentasjon av øvelser, hendelser og evaluering av tiltak. På bakgrunn av den innledende dokumentgjennomgangen kan et begrenset antall kritiske tjenester bli valgt ut for nærmere undersøkelse. Her vil revisjonen se på sammenhengen mellom identifiserte avhengigheter og sårbarheter, etablerte tiltak og om tiltakene er testet og evaluert.

Intervjuer

Det vil bli gjennomført intervjuer med kommunens ledelse og personer med sentrale oppgaver innen samfunnssikkerhet og beredskap. I tillegg vil ledere og eventuelle nøkkelpersoner innenfor tjenestene som blir valgt ut for nærmere undersøkelse bli intervjuet. Intervjuene skal supplere dokumentgjennomgangen ved å utdype hvordan kommunen i praksis har identifisert og håndtert infrastrukturelle avhengigheter og sårbarheter. Intervjuene kan også gi informasjon om vurderinger, erfaringer og beredskapstiltak som ikke fullt ut framgår av den skriftlige dokumentasjonen.

Verifisering av tiltak og observasjon

For utvalgte beredskapstiltak vil revisjonen innhente dokumentasjon som kan underbygge at tiltakene er etablert og testet. Der det er relevant og praktisk gjennomførbart, kan dokumentgjennomgang og intervjuer bli supplert med befaring eller observasjon. Dette vil bli avklart underveis i revisjonsprosessen.

4 PROSJEKTORGANISERING

4.1 Prosjektteam

Oppdragsansvarlig revisor	Anne Grete Wold
Prosjektmedarbeider	Hanne Marit Ulseth Bjerkan
Kvalitetssikrer	Margrete Haugum
Kvalitetssikrer	Eirik Gran Seim

4.2 Milepælsplan

Bestillingsdato	16. september 2026
Prosjektplan til sekretær	25. oktober 2026
Oppstartsmøte	14. desember 2026
Datainnsamling ferdig	01. mars 2027
Rapport til uttalelse	01. april 2027
Rapport til sekretær	30. april 2027

Steinkjer, 25. oktober 2026

Anne Grete Wold

Oppdragsansvarlig revisor

Revisjon

Hovedkontor: Brugata 2, Steinkjer

Tlf. 907 30 300 - www.revisjonmidtnorge.no